

Izražavanje saučešća povodom smrti

[Bosanski – Bosnian – بوسني]

Usama b. Gurm el-Gamidi

Prijevod: Senad Muhić

Revizija:
Ersan Grahovac

2013 - 1434

IslamHouse.com

التّعزية

« باللغة البوسنية »

أسامة بن غرم الغامدي

ترجمة: سناد موهيتش

مراجعة:

أرسان غراهوفاتس

2013 - 1434

IslamHouse.com

Izražavanje saučešća povodom smrti (et-ta'zije)

Uzvišeni veli: *Nikakva nevolja se bez Allahove volje ne dogodi, a On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti - Allah sve dobro zna.* (Et-Tegabun, 11.)

I veli: *Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj izdržljive, one koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: „Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!” Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na Pravome putu!* (El-Bekara, 155.)

Ummu Seleme kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: „**Kojeg god muslimana zadesi nedaća, Allah će mu dati bolje od onoga što je imao, ukoliko u trenucima nedaće kaže: 'Allahu daj mi nagradu za ovu moju nedaću koja me je zadesila i daj mi bolje od onoga što sam imao.**”¹

Izražavanje saučešća porodici umrloga je sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, a dokaz tome je hadis u kojem veli: „**Nijedan musliman neće svome bratu muslimanu izraziti saučešće zbog nedaće**

¹ Bilježe Buhari, 1/89-90, 3/150, 152, 154., i Muslim, 3/51-52.

koja ga je zadesila, a da mu Allah neće dati krunu počasti na Sudnjem danu.²

Ibn Mes'ud prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Ko izrazi saučešće nekome zbog nevolje koja ga je zadesila, ima istu nagradu kao i on.**“³

Allah Uzvišeni je u hadisu kudsijju kazao: „**Džennet je nagrada onome kome uzmem dragu osobu, a on se strpi tražeći time nagradu.**“⁴

Ebu Musa prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Kada nekom robu umre dijete, Allah Uzvišeni upita meleke: ‘Jeste li uzeli dijete Moga roba?’ Meleki odgovore: ‘Jesmo!’ Allah ponovo upita: ‘Uzeli ste plod njegovog srca?’ Meleki odgovore: ‘Jesmo!’ Allah tada upita meleke: ‘Šta je tom prilikom kazao Moj rob?’ Oni odgovore: ‘Tebi je zahvalio i kazao da smo svi Tvoji i da se Tebi vraćamo.’ Nakon toga Allah kaže: ‘Sagradite robu kuću u Džennetu i nazovite je *kućom zahvalnosti.*’“⁵**

²Bilježi Ibn Madže, 1/16., a dobrim ga je ocijenio Albani.

³Bilježi Tirmizi, br. 1073., i veli: „Hadis je garib.“, Ibn Madže, br. 1602., a slabim ga je ocijenio Albani.

⁴Bilježi Buhari, br. 6060.

⁵Bilježi Tirmizi, 1/197., i veli: „Hadis je hasen garib.“ Albani u *Miškatu* veli: „Lanac mu je slab.“, str. 544.

Musliman treba da zna da je ovaj svijet kuća iskušenja i ispita, te iz tog razloga obaveza mu je da se okiti strpljivošću kada ga zadesi teška situacija. Musliman treba da odgaja svoju dušu kako se ne bi srdila na ono što je Allah odredio, i treba da čuva svoj jezik od ružnog govora, kao i svoje organe od grijeha. Kada ga zadesi nedaća ne smije da kida odjeću, udara po licu, niti smije da govori ono čime Allah nije zadovoljan, te na takav način pravi još veće probleme i iskušenja.

Obaveze spram umrle osobe su da se okupa, u ćefine umota, da joj se džezaza klanja, da se ukopa, dug za nju vrati, njena oporuka, ukoliko je u okvirima šerijata, ispoštuje, da se za nju čini dova i oprost moli. A obaveza spram porodice umrloga jeste da im se olakša u njihovom poslu, izrazi saučehće i podrška, te da se podstiču na strpljivost i zadovoljstvo Allahovom odredbom, kao i podrška da ne klonu zbog nevolje koja ih je zadesila i podsticaj da tu nevolju što bolje podnesu kako bi sevape od toga zaradili.

Vrijeme izražavanja saučehća

Vrijeme izražavanja saučehća traje od trenutka kada osobu zadesi nevolja, prije ukopa, a i poslije, pa sve

dok ta žalost traje i dok porodica umrloga ne zaboravi na sve to.

Izražavanje saučešća je dozvoljeno na bilo kojem mjestu: na trgovima, u džamija, na ulicama i sl.

Način izražavanja saučešća

Najbolje riječi kojima se izražava saučešće su riječi koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, uputio svojoj kćeri Zejneb, kada joj je dijete preselilo. Tada je kazao: *Inne lillahi ma ehaze, ve lehu ma e'ata, ve kullu šej'in 'indehu bi edželin musemma, fe-l-tasbir, ve-l-tahtesib.*⁶

To u prijevodu znači: „Allahu pripada i ono što uzima, a i ono što daje i sve je kod Njega već određeno, zato budi strpljiv(a) i nadaj se nagradi.“

Islamski učenjaci su izabrali još neke načine izražavanja saučešća kao: *E'azamellahu edžreke, ve ahsene 'aza'eke, ve gafere li mejjitike.*

Što u prijevodu znači: „Allah ti povećao nagradu i olakšao, te oprostio tvome umrlom.“

Ovo je dozvoljeno, ali je preče da se koriste dove koje su prenesene u predajama. Onaj kome se izrazi

⁶ Bilježi Buhari, br. 1284., i Muslim, br. 923.

saučešće treba da odgovori: *Istedžabellahu du'aeke ve rahimena ve ijake.*

To znači: „Allah uslišaotvojudovuismilovao se i nama i tebi.“

Ovim riječima je imam Ahmed odgovarao onome ko mu je izražavao saučešće.

Sunnet je da se porodici umrloga priprema hrana jer su oni zauzeti svojim brigama i nedaćama. Ovako je naredio Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kada je poginuo šehid Džafer b. Ebi Talib. Tada je kazao: **„Pripremite Džaferovoj porodici hranu, jer je njih zadesila nevolja.“**⁷

Neke od spornih stvari koje se dešavaju prilikom izražavanja saučešća:

1. Izražavanje saučešća riječima koje su novotarija nije dozvoljeno, kao npr: Život je pred tobom i sl.

2. Okupljanje u kući ili nekom drugom mjestu radi zajedničkog izražavanja saučešća nije dozvoljeno. Nije dozvoljeno to činiti ni putem oglasa. Ovake postupke, učenjaci iz prvih generacija su smatrali vidom naricanja.

⁷ Bilježe Ebu Davud, 2/59., Tirmizi, 1/134., i veli da je hadis dobar, Ibn Madže, 1/490., Ahmed, 1/175., Šafija u djelu *El-Umm*, 1/278., Hakim, 1/372., Bejheki, 4/16.

Džerir b. Abdullah El-Bedželi veli: „**Smatrali smo vidom naricanja okupljanje u kući umrle osobe i pripremanje hrane.**“⁸

3. Tom prilikom nije dozvoljeno niti učenje Kur'ana, a to je jedna od uvedenih novotarija koja je raširena u muslimanskim državama. Također, nije dozvoljeno ni iznajmljivanje učača Kur'ana radi učenja.

4. Nije dozvoljeno oblačenje posebne odjeće tom prilikom kao npr. crno odijelo, jer je to vid izražavanja nezadovoljstva Allahovom odredbom, a s druge strane, takvo nešto nije praktikovano u prva tri stoljeća islama.

5. Nije dozvoljeno izražavati saučešće nevjernicima, jer je taj čin vid olakšavanja porodici preminulog, te podsticaj na strpljenje u tim situacijama i zadovoljstvo Allahovom odredbom, a nevjernici su Allahovi neprijatelji pa muslimanima nije dozvoljeno da za njih traže oprost. Uzvišeni veli: ***Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju.*** (El-Mudžadela, 22.)

I veli: ***Ne treba da Vjerovjesnik, a ni oni koji vjeruju traže oprost za mnogobošce, pa makar im bili rod najbliži, nakon što im je postalo jasno da su oni stanovnici vatre.*** (Et-Teube, 113.)

⁸ Bilježi Muslim, br. 926.

Nije sporno da im uzvratimo i da molimo za njihovu uputu, ukoliko oni nama izraze saučešće.

6. Nije dozvoljeno da rukovanje i ljubljenje postanu stalni običaj prilikom izražavanja saučešća. Bolje je izostaviti takve postupke. Međutim, ukoliko se tim postupkom ima namjera poselamiti onaj koga je zadesila nedaća, onda je dozvoljeno.

7. Zabranjeno je udaranje, kidanje odjeće i korištenje džahilijetskih izraza ukoliko nas zadesi nevolja, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, veli: „**Nije naš onaj ko se udara po obrazu, cijepa odjeću i koristi džahilijetske izraze i dove.**“⁹

Prenosi se da je Ebu Musa kazao: „**Ja se odričem onoga koga se je odrekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, a on se odrekao one koja nariče (es-salika), brije (el-halika) i cijepa svoju odjeću (eš-šakka).**“¹⁰

Dozvoljeno je plakati za umrlim ukoliko to nije popraćeno naricanjem, jer je i Poslanik, sallallahu alejhi

⁹ Bilježi Buhari, 3/127,128,129., i Muslim, 1/70.

¹⁰ Bilježi Buhari, 3/165., *Fethu-l-Bari*, Muslim, br. 104. *Nijaha* je vrsta pretjeranog plakanja. Rekao je Ibnul-Arebi: „*En-Nevhu* se praktikovao u periodu prije islama na način da bi žene stajale jedne naspram drugih, bacale bi zemlju na svoje glave i udarale bi se po licima. Eš-Šakka je ona koja cijepa odjeću. Es-Salika je ona koja podiže svoj glas prilikom nečije smrti. El-Halika je ona koja brije kosu prilikom nedaće. Vidi: *Fethu-l-Bari* str.212/3.

ve selleme, plakao kada je preselila njegva unuka, kćerka Zejnebe. Kada je to vidio S'ad ga je upitao: „**Šta je to Allahov Poslaniče?**“ A on je odgovorio: „**Ovo je samilost koju je Allah usadio u srca Svojih robova, a Allah će se smilovati svojim samilosnim robovima.**“¹¹

8. Po koncenzusu islamskih učenjaka zabranjeno je naricanje. A pod njim se podrazumijeva podizanje glasa i glasno plakanje uz spominjanje dobrih osobina umrle osobe. Razlog zabranje naricanje jeste što je takav postupak jedan vid nezadovoljstva sa Allahovom odredbom. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: „**Ukoliko se onaj ko nariče ne pokaje zbog toga prije smrti, na Sudnjem danu će mu se obući košulja od vrelog katrana i biće šugav.**“¹²

Amr prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Umrli se kažnjava u kaburu zbog toga što neko za njim nariče.**“ (Muslim)

Preneseno je od Ibn Omer da je Hafsa plakala kada je Omer, r.a., preselio, pa je kazao: „**Polahko, zar ne znaš da Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: 'Umrli se kažnjava zbog toga što njegovi plaču za njim.**“¹³

¹¹ Bilježi Buhari, 3/120, 122., i Muslim, 3/39.

¹² Bilježi Muslim, br. 934.

¹³ Bilježi Muslim, br. 926.

Ibn Tejmije veli: „Ispravno je da se umrli uznemirava zbog toga što se plače za njim.“

9. Nije dozvoljeno da porodica umrloga priprema hranu ljudima, jer to predstavlja poteškoću pored poteškoće i nevolje koja ih je već zadesila. Još jedan razlog zbog čega je to zabranjeno jeste što se time oponašaju običaju iz džahilijeta, i takvi postupci su vid naricanja, a Džerir b. Abdullah El-Bedželi veli: „Smatrali smo vidom naricanja okupljanje u kući umrle osobe i pripremanje hrane.“¹⁴

10. Nije dozvoljeno ružno pričati o umrlima, a dokaz tome je predaja koju prenosi Aiša da je Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kazao: „**Nemojte ružno pričati o umrlima, jer su oni već dobili ono što su zaslužili.**“¹⁵

¹⁴Bilježi Muslim, br. 926.

¹⁵ Bilježi Muslim, br. 1393.